

2. Кульбаська О. В., Кардашук О. В. Текстотворча функція епітета в художньому тексті (на матеріалі мови творів Івана Багряного). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія, вип. № 742. Харків, 2006. С. 256–265.
3. Онопрієнко Т. М. Тропеїчні засоби реалізації прагматичної скерованості художнього тексту. Вісник Житомирського національного університету. Філологічні науки, вип. 40, 2008. С. 181–185. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/2527/1/181-185.pdf>
4. Павлюк І. «Я бачу, вас цікавить п'ятьма»: роман. Львів: Видавництво Старого Лева, 2020. 664 с.
5. Потебня О. О. Із записок з теорії словесності. Харків, 1905. 652 с.

Журба Валентина

Науковий керівник – доц. Решетуха Тетяна

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА МЕДІЙНУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ ЖІНКИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ОНЛАЙН-МЕДІА «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»)

Війна в Україні стала каталізатором глибоких суспільних змін. Однією з найбільш помітних трансформацій є зміщення гендерних ролей, особливо у контексті медійного висвітлення. З початком повномасштабного вторгнення українські жінки та чоловіки стали обличчям національного спротиву. Незважаючи на меншу кількість жінок у ЗСУ, їхня роль у захисті країни є незаперечною. Актуальність дослідження полягає у тому, що в умовах війни відбувається швидка трансформація гендерних ролей, що має наслідки для відновлення після війни та стабілізації суспільства. Роль журналістів у відображенні цих змін є критичною, оскільки від них залежить, чи буде досягнуто рівності у визнанні внеску жінок і чоловіків у війні.

Мета роботи – дослідити вплив повномасштабної російсько-української війни на зміни у репрезентації жінок в онлайн-медіа «Українська правда» як експертів та героїв публікацій.

В основу дослідження лягли такі методи: системний, спостереження, порівняння, узагальнення, контент-аналіз і контент-моніторинг. Вибір для аналізу онлайн-медіа «Українська правда» [7] не випадковий, адже цей медіаресурс належить до першого десятку «Білого списку» онлайн-медіа [1, 5], що засвідчує дотримання журналістами видання професійних стандартів на рівні понад 95%. Крім того, він входить до п'ятдесяти найчастіше відвідуваних в Україні веб-сайтів [6].

Ми проаналізували публікації за перший тиждень грудня 2021 і 2023 років та виявили частоту появи жінок і чоловіків у ролі героїв та експертів у публікаціях таких рубрик видання, як «Коронавірус», «Економіка», «Війна», «Політика», «Кримінал», «Екологія», «Транспорт», «Будівництво», «Погода», «Спорт», «Культура» та «Релігія».

Всього проаналізовано 276 публікацій опублікованих в період з 1 по 7 грудня 2021 року. Це дозволило помітити значне переважання чоловіків у якості героїв чи експертів. Так, за означений період вони були представлені 328 разів, а жінки лише 49 (тобто лише у 13 % публікацій) (рис. 1).

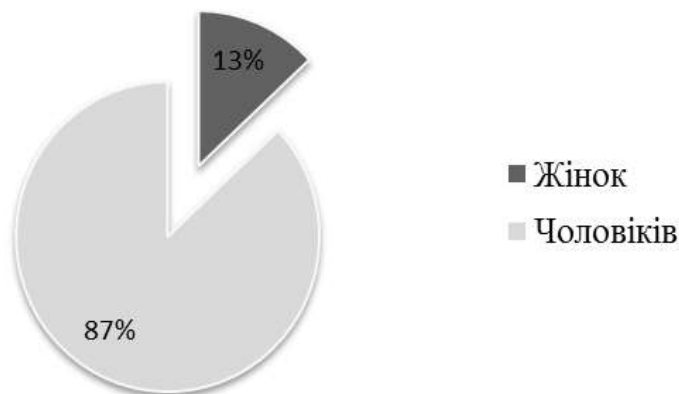

Рис. 1. Частота появи жінок і чоловіків в онлайн-медіа «Українська правда» за 1–7 грудня 2021 року

В період 1-7 грудня 2021 року найпопулярнішими темами були «Коронавірус», «Політика» і «Війна». В рубриці «Коронавірус» всього за тиждень вийшло 42 публікації. За означений період чоловіки були представлені у цій рубриці 37 разів, а жінки лише 9, 80% проти 20% відповідно (рис. 2).

Аналіз частоти появи жінок і чоловіків в рубриці «Політика» показав сильну перевагу в кількості чоловіків, 10% жінок проти 90% чоловіків. За означений період вийшло 115 публікацій, в яких чоловіки були представлені 166 разів, а жінки лише 18 (рис. 2).

У рубриці «Війна» за перший тиждень грудня 2021 року вийшло 43 публікації, чоловіки були представлені у рубриці 47 разів, а жінки лише 6. Співвідношення 89% проти 11% (рис. 2).

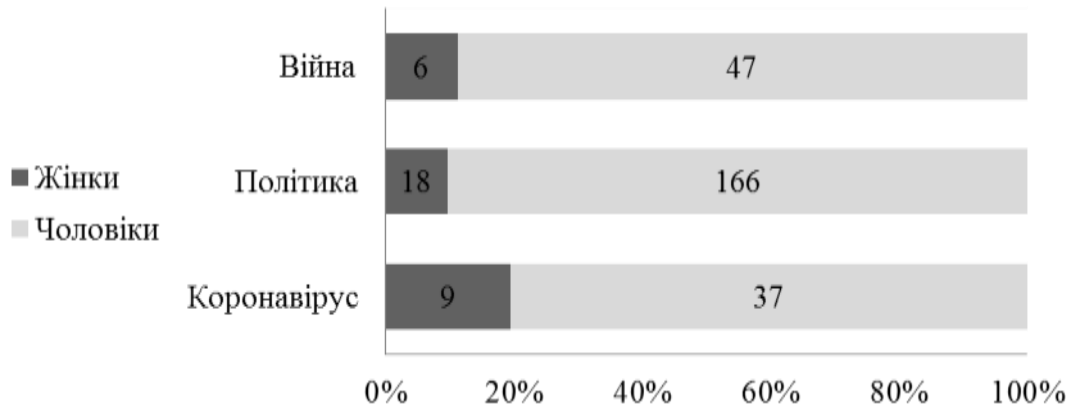

Рис. 2. Частота появи жінок і чоловіків в рубриках «Коронавірус», «Політика» і «Війна» за 1–7 грудня 2021 року

Жінки, зазвичай, були героїнями/експертами в традиційно «жіночих» темах або тих, які безпосередньо стосуються жінок. Вони відсутні у рубриках – «Будівництво», «Транспорт», які вважаються традиційно «чоловічими» та «Культура», «Екологія», «Медицина», зрідка з'являються в рубриках «Економіка», «Кримінал», «Релігія», «Спорт» (рис. 3).

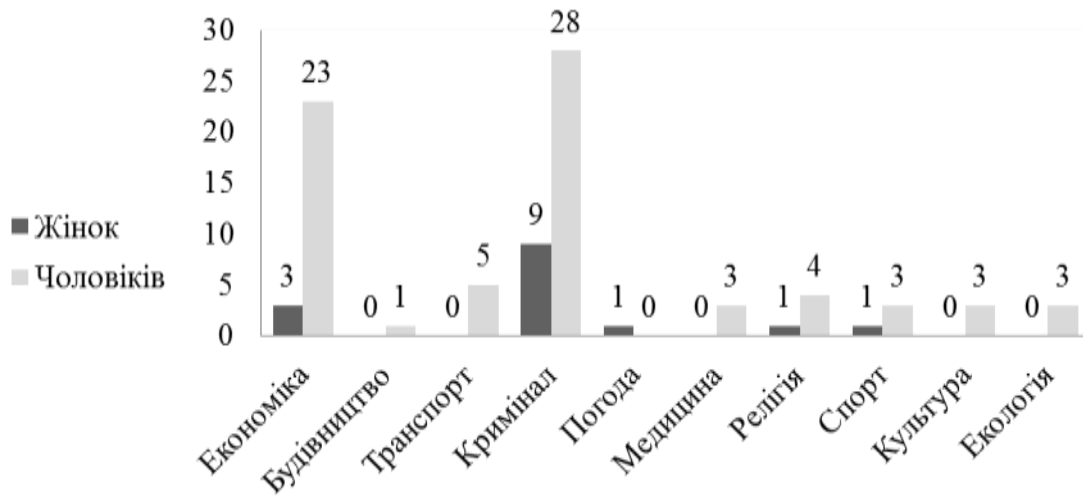

Рис. 3. Частота появи жінок і чоловіків в інших рубриках онлайн-медіа «Українська правда» за 1–7 грудня 2021 року

Аналіз матеріалів «Української правди» після повномасштабного вторгнення в перший тиждень грудня 2023 року засвідчив тенденцію до збільшення чисельності жінок як героїнь та експертів. Всього проаналізовано 357 публікацій у рубриках «Війна», «Політика», «Економіка», «Культура», «Освіта», «Наука», «Кримінал», «Кордон» та «Медицина». Чоловіки були героями/експертами у перший тиждень грудня 2023 року 357 разів, а жінки – лише 89, що складає 80 % та 20 % відповідно (рис. 4).

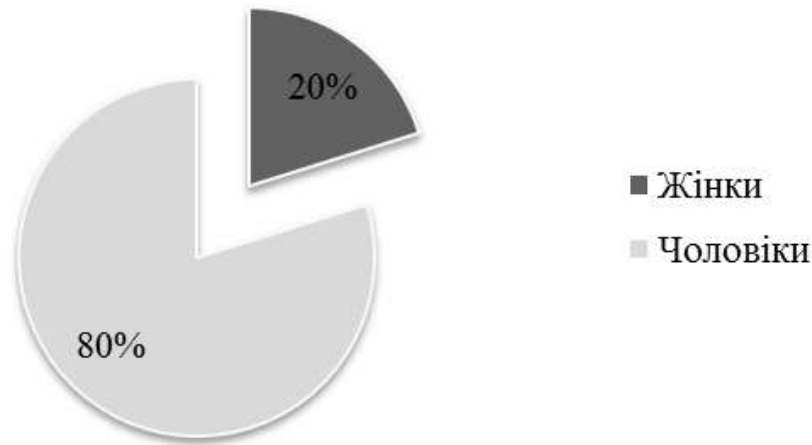

Рис. 4. Частота появи жінок і чоловіків в онлайн-медіа «Українська правда» за 1–7 грудня 2023 року

Аналіз рубрики «Війна» засвідчив незмінну тенденцію у чисельності жінок як героїнь та експертів. За означений період вийшло 120 публікацій у цій рубриці, чоловіки були представлені у цій рубриці 115 разів, а жінки лише 14 (рис. 5). Згідно з даними Укрінформу, станом на 2023 рік в ЗСУ служить близько 62 062 жінок-військових, із них військовослужбовиць – 43 479 осіб [4], і таке співвідношення в матеріалах про війну неприпустиме.

У рубриці «Політика» за означений період вийшло 123 публікації, чоловіки були представлені – 121 раз, а жінки лише 24. Відповідно 83 та 17% (рис. 5).

У рубриці «Економіка» вийшло 26 публікацій, в яких 20 разів героєм/експертом був чоловік, а 7 разів – жінка. В цій рубриці співвідношення чоловіків і жінок трохи краще – 74% чоловіків і 26% жінок (рис. 5).

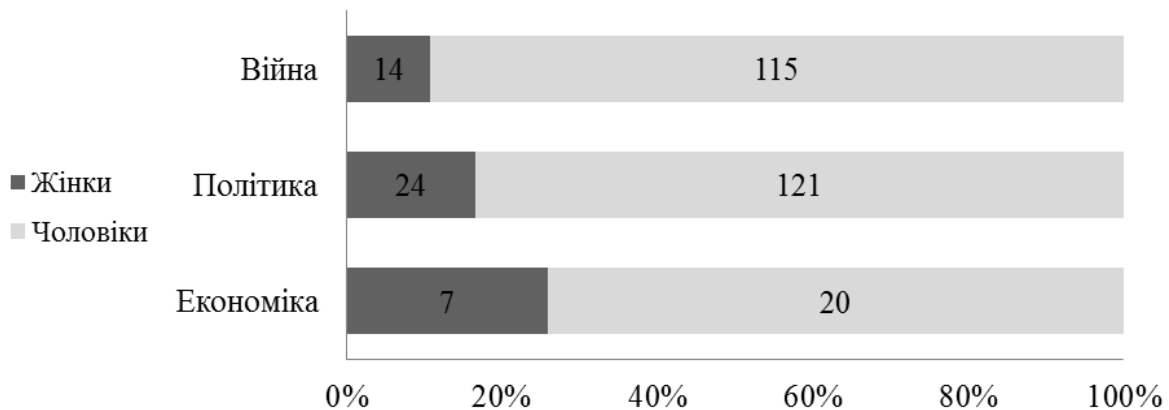

Рис. 5. Частота появи жінок і чоловіків в рубриці «Економіка» в онлайн-медіа «Українська правда» за 1-7 грудня 2023 року

Аналіз найпопулярніших рубрик «Війна», «Політика» та «Економіка» засвідчив практично незмінну тенденцію у чисельності жінок як героїнь та експертів – 45 разів, або 17%. Жінки частіше з'являються в рубриках «Культура», «Наука», «Кримінал», переважають в рубриках «Медицина» і «Освіта», взагалі відсутні в рубриках «Кордон», «Релігія» і «Спорт», в той час, як чоловіки є героями та експертами в кожній з рубрик (рис. 6).

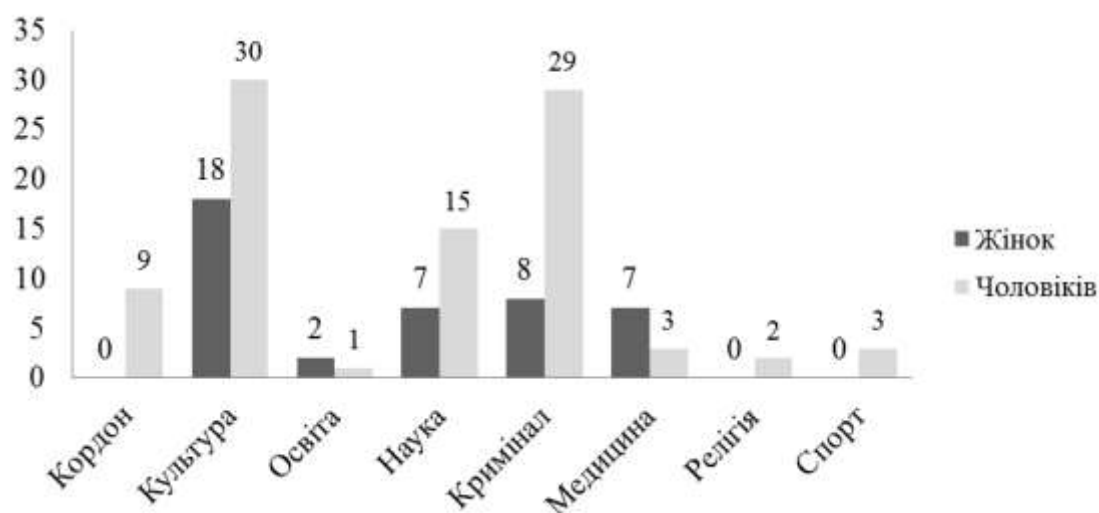

Рис. 6. Частота появи жінок і чоловіків в інших рубриках в онлайн-медіа «Українська правда» за 1–7 грудня 2023 року

Отже, можна сказати, що російсько-українська війна істотно не вплинула на зображення жінок у ролі героїнь або експертів у медіа. Незважаючи на деяке зростання присутності жінок (з 13% до 20%), їхня частота появи в публікаціях «Української правди» залишається низькою як у 2021, так і у 2023 роках, особливо в таких традиційно «чоловічих» темах, як «Політика», «Економіка» та «Війна». Жінки частіше з'являються як експерти в областях, де кількість чоловіків зменшилася після повномасштабного вторгнення. Це відповідає даним гендерного моніторингу, який показав, що жінки найчастіше зустрічаються в матеріалах на соціальні теми, такі як здоров'я, психологія та освіта [3].

Дослідження показало, що в онлайн-медіа «Українська правда» існує виражений гендерний дисбаланс, який перевищує середні показники по українському медіапросторі [3]. Тому, журналістам видання слід зосередитися на ефективному застосуванні існуючих стандартів, спрямованих на забезпечення представництва жінок у медіа [2], а також дотримуватися рекомендацій з цього приводу Комісії з журналістської етики [8].

Гендерний дисбаланс у медіа зображенні жінок, який був виявлений у ході дослідження, не тільки відображає існуючі соціальні нерівності, але й активно їх підтримує, формуючи суспільну думку та ставлення.

Результати аналізу публікацій у онлайн-виданні «Української правди» вказують на те, що, незважаючи на деяке зростання присутності жінок у медіа, потрібні подальші зусилля для досягнення гендерної рівності. З цією метою журналісти мають забезпечити видимість жінок у суспільному житті, прагнути до гендерного балансу у своїх матеріалах, рівномірно залучати жінок та чоловіків як в якості героїв, так і експертів матеріалів.

Журналістам та редакторам слід активно працювати над включенням жінок у всі сфери медійного контенту, особливо у ті, де вони традиційно були недостатньо залучені. Враховуючи вплив медіа на формування гендерних норм, це дослідження підкреслює необхідність розробки та впровадження конкретних стратегій, які сприятимуть гендерній рівності та допоможуть подолати гендерні стереотипи в українському суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білий список: 10 медіа, що стали найякіснішими. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/bilyj-spysok-10-media-shho-staly-najyakisnishymu-i41541> (дата звернення: 04.04.2024).
2. Гендерна рівність та ЗМІ Стандарти Ради Європи та їх впровадження URL: <https://rm.coe.int/ukr-gender-equality-and-media-council-of-europe-standards-and-implemen/16809efcc9> (дата звернення: 04.04.2024).
3. Десять років дисбалансу. Як війна впливає на представленість жінок у медіа. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/desyat-rokiv-dysbalansu-yak-vijna-vplyvaye-na-predstavlenist-zhinok-v-media-i59764> (дата звернення: 04.04.2024).
4. Кількість жінок у ЗСУ зросла до 62 062, із них у війську - 43 479. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3789180-kilkist-zinok-u-zsu-zroslo-do-62-062-iz-nih-u-vijsku-43-479.html> (дата звернення: 04.04.2024).

5. Онлайн-медіа, що стали найякіснішими: білий список другого півріччя 2023. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/onlajn-media-shho-staly-najyakisnishymy-bilyj-spysok-drugogo-pivrichchya-2023-i55817> (дата звернення: 04.04.2024).
6. Топ 50 популярних сайтів України за 2022 рік. URL: <https://web24.com.ua/uk/top-50-most-visited-websites-in-ukraine-2022/> (дата звернення: 04.04.2024).
7. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/> (дата звернення: 04.04.2024).
8. рекомендацій для журналістів щодо гендерного балансу. URL: <https://imi.org.ua/advices/10-rekomendatsij-dlya-zhurnalistiv-schodo-hendernoho-balansu-i2385> (дата звернення: 04.04.2024).

Кушнінська Світлана

Науковий керівник – доц. Свистун Ніна

ВІДОКРЕМЛЕНІ ЧЛЕНИ ЯК ТИПИ УСКЛАДНЕНЬ РЕЧЕНЬ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ СОФІЇ АНДРУХОВИЧ «АМАДОКА»)

Постановка проблеми. Поняття «відокремлені члени речення» залишається дискусійним серед науковців, однак є одним із ключових у сучасній лінгвістиці, особливо у сфері синтаксису. Численні наукові дослідження засвідчують, що існує кілька підходів до вивчення цих синтаксичних структур, зокрема такі як: формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний та комунікативний. Незважаючи на розмаїття напрямів, це поняття активно досліджується з погляду його стилістичних функцій, семантики та комунікативної мети.

Більшість із лінгвістів, серед яких і А. Мойсієнко, розуміють під відокремленням «сміслові та інтонаційні виділення головнодругорядних членів, які таким чином набувають особливого, актуалізованого значення порівняно з іншими другорядними членами» [2, с. 46]. Розгляд ускладнень такого типу у мові художньої літератури є не завершеним і потребує подальшого аналізу.

Аналіз досліджень проблеми. Відокремлені члени речення здавна перебувають у полі наукових інтересів синтаксистів. Одним із перших це питання розглядав О. Потебня. Лінгвістичні дослідження у цій сфері активно розвивали українські мовознавці, а саме: І. Білодід, І. Вихованець, А. Загнітко, К. Шульжук, К. Городенська, А. Мойсієнко, П. Дудик, Л. Прокопчук, І. Слинько, Н. Гуйванюк, М. Кобилянська, І. Аксьонова, М. Вінтонів, М. Заборна, Н. Свистун, І. Бабій та ін. Теоретичні засади цього питання було викладені також і у працях зарубіжних учених, зокрема у Ш. Баллі та В. Матезіуса.

Творча спадщина сучасних українських письменників становить цінний матеріал для дослідження функціонування відокремлених членів речення в українській мові. Особливий інтерес становлять твори Софії Андрухович, де спостерігаються конструкції з відокремленими компонентами, які досі не отримали належної уваги в лінгвістичних дослідженнях.

Актуальність нашої роботи полягає в аналізі відокремлених членів речення на прикладі роману Софії Андрухович «Амадока», оскільки в українській лінгвістиці відсутні роботи, що досліджують структурно-семантичні особливості цих компонентів у цьому творі. Це дослідження сприятиме глибшому розумінню стилістичних прийомів авторки та розкриттю семантичного навантаження, яке відокремлені члени речення додають у текст.

Метою нашого дослідження є виявлення та опис частиномовних особливостей, структурно-синтаксичної ролі відокремлених членів речення на прикладі роману Софії Андрухович «Амадока».

Виклад основного матеріалу. У романі Софії Андрухович «Амадока» ми розглянули відокремлені компоненти на прикладі простих речень, а також складних синтаксичних конструкцій, ускладнених відокремленими членами. Відомо, що відокремлюватись можуть лише другорядні члени речення, у тому числі прикладки. Вони переважно виражаються прикметниками, прислівниками, дієприкметниками, дієприслівниками, дієприкметниковими та дієприслівниковими зворотами, іменниками з прийменниками. Розрізняють також уточнювальні компоненти, що вимовляються з особливою інтонацією і служать для уточнення, пояснення або конкретизації значень інших членів речення. У реченні можуть відокремлюватись як пунктуаційно, що супроводжується комами, тире або дефісом, так і мовними засобами – паузами та тире. Найбільшу кількість серед проаналізованих одиниць у романі «Амадока» становлять відокремлені обставини, а також означення, зрідка трапляються додатки та прикладки.